

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. Quodnam fuerit primum peccatum Angelorum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

gelum non esse, quia Angelus esse nequit, nisi sit inferior Deo, ergo. R. 1. opponendo aliam auctoritatem, nam in alio loco ait, si ego essem Deus, & Augustinus, mallet te, quam me esse Deum. R. 2. dist. ma. voluntate ordinatâ, concedo ma. deordinatâ, in quantum per sui non esse mutaretur in melius, & perfectius esse, nego ma. vel distinguo aliter: ratione sui, in quantum est bonum ipsius subiecti, concedo ma. ratione adjuncti, nego ma. patet experientia, quia multi sese diligunt, vellentque diu vivere, sed quia vita ipsorum deberet habere adjunctam infamiam, ideo se interimunt.

V.

Instatur: Angelus nequit appetere æqualitatem Dei in quam mutetur, etiam voluntate deordinatâ, nisi iudicet eam esse sibi bonam, sed non potuit iudicare eam esse sibi bonam, sine errore, ergo non potuit appetere: Subsumo, sed antequam peccavit, non est dicendum, eum errasse, ergo non est dicendum, eum appetisse, maxime, cum secundum plures, superbia fuerit primum peccatum. R. dist. ma. nequit efficaciter eam appetere, nisi iudicet, quod absolute sit sibi bona, concedo ma. ineffaciter, nego ma. ad hoc enim sufficit simplex apprehensio boni sine iudicio, quod si etiam requiritur iudicium, sufficit, quod iudicaret eam sibi bonam, ex suppositione, quod esset possibilis, non autem absolute & simpliciter, in hoc autem iudicio nullus esset error.

Urgetur: Angeli non appetiverunt impune æqualitatem Dei, ergo talis actus non potuit esse inefficax, in quo ratio demeriti confisteret. R. talem actum fuisse plene liberum, & deliberatum, consequenter imputabilem ad pœnam, quia, si aliquis defectus adesset, solummodo esset ex parte objecti voliti, non vero ex parte potentie volentis. Et licet sit impossibilis, est tamen appetibilis. Denique, licet non sit verum ens, est tamen ens in apprehensione, quod appeti potest.

QUÆSTIO II.

Quod nam fuerit primum peccatum Angelorum?

I.

Notandum 1. Quæstionem potissimum procedere de peccato Luciferi, nam plures Patres adstrunt, eum peccasse superbiâ, ex eo, quod vel voluerit æquari Deo, vel voluerit habere dominium & superioritatem super omnes alios Angelos, & ipse sub nullo, quo peccato, vix credibile est, ceteros omnes Angelos peccasse, cum Scriptura de iis non sic loquatur, neque videntur consensisse in dominio Luciferi supra se, cum verisimilius sit, eos potius voluisse Deo creatori suo subesse, quam Luciferi: Quidquid tamen sit, de omnibus quæstio examinanda.

II.

Angeli quoad reatum sunt capaces omnis peccati.

Notandum 2. Angelo quoad reatum fuisse capaces omnis generis peccatorum, non verò quoad effectum, id est, Angelos potuisse contrahere malitiam cuiuscunque peccati, non autem proprium actum cuiuscunque peccati elicere: Ratio est, quia, cum Angeli sint pure spirituales, per se solum possunt exercere actus

spirituales, materiales autem, quales sunt fornicatio, ebrietas, quamquam per se non possint, possunt tamen malitiam contrahere, inducendo homines ad tales actus, & sic quoad reatum, possunt committere omnia peccata, quoad effectum autem sola spiritualia, & illa omnia contra D. Thomam sola peccata superbiæ & invidiæ posse esse in Angelis, cum tamen certum sit, eum posse odisse, desperare, infideliter esse omissiones committere, &c. ergo.

Notandum 3. Duplicem esse actum voluntatis in genere; *velle & nolle*, & uterque est actus positivus, *nolle* est actus, quo voluntas fugit disconveniens; unde, licet explicetur per Verbum negativum, negatio tamen non est, sed verus actus positivus fugiendi: *Velle* est actus, quo quis profectur aliquid obiectum, tanquam sibi conveniens: Et hic est iterum duplex ex Aristotele, nempe *amicitiæ* & *concupiscentiæ*: *Velle amicitie* appellatur illud, quo quis amat suam, vel alterius substantiam & essentialitatem; *Concupiscentiæ*, quo amat & vult bona accidentia subiecti amati amore amicitie. Utminusque exemplum sic habeto: Actus, quo Titius amat se, vel Marium, est actus *velli* seu amoris *amicitiæ*: Actus, quo Titius optat, & vult sibi, vel Mario sanitate, pecuniam, gloriam, &c. est actus *velli*, seu amoris *concupiscentiæ*. Unde patet, istos actus non esse formaliter & obiectivè unicum actum, ut plures voluntate recentiores, quamvis se haberent per modum *una* *viri*, & *gratia* *cujus*, ex hoc ipso enim magis deduceretur eorum distinctio. Patet insuper, hoc actus male per hoc præcisè distingui, quod bonum *delectabile*, vel *bonum* sit obiectum *velli amicitie*, respectu verò persone dilectæ, vel diligenti, dici *concupiscentiam*; quia isti duo actus taliter se habent, quod secundus semper præsupponat primum, unde in omnibus actibus, tam ordinatis quam inordinatis primum est actus *velli amicitie*, primò enim volo obiectum, cui volo bona, secundo *concupiscentiam* bona, & postmodum sequuntur alii actus, ut nollendi incommoda, impediendi, defendendi, &c. & hoc tam verum est, si sit *velle ordinatum*, respectu boni, si sit *inordinatum* respectu mali. His itaque notatis

Dico I. Primum Angeli peccatum fuit

Philantia, seu inordinatus amor sui, patet, licet luxuria, in sensu minus rigorofo. Est Scoti 2. d. 6. q. 2.

Probatur primò: Ex Patribus nostris Augustino lib. 14. de Civitate cap. ult. ubi dicit, quod duo amores duas fecerunt Civitates, Amor Dei usq. ad contemptum sui seu Civitatem Dei, & amor sui usq. ad contemptum Dei seu Civitatem diaboli. Et eodem lib. cap. 13. ait: *Superbia est perversa celestium appetitus*, sed, ut aliquis perversè aliquid appetat in celestibus, prius inordinatè debet amare se, ergo Angelus, si superbus fuit, primò nimirum sibi in se complacuit. Et lib. quæst. vet. & novi Test. q. 113. *Cum causa* (supple prima) *miserie Angelorum queritur, ea merito occurrit, quod ab illis qui summe est* (amabilis) *ad se ipsos conversi sunt* sed certum est, quod à nullo bono aliquis avertat & convertat ad se, vel ad aliud, nisi sibi

in illo alio complectat, ergo. Audi cum amplius lib. 12. Civit. cap. 1. Alii sua potestate potius delectati, veluti bonum suum ipsi essent, a superiori communi omnium beatifico bono defluxerunt, & habentes elationis fastum (complacentiam) pro excellentissima eternitate, studia partium pro individua charitate, superbi, fallaces, invidi effecti sunt. Ubi clarè ait, primò eos peccasse in se ipsis delectatos, & ex hinc superbos, fallaces, & invidos effectos esse. Similia habet 11. Gen. Litt. cap. 23. Hinc pater, quòd idem Sanctus Doctor ibidem videatur tenere, superbiam esse primum peccatum, ut frequenter in contrarium citatur, intelligi debeat de superbia terminativè, ex eo, quòd amor inordinatus sui ipsius sit causa superbiæ, ex eo superbimus, quia in nobis indebitè, vel in nostris complacemus. Imò ipse amor inordinatus sui ipsius potest, in largiori acceptione, dici superbia, in quantum est ultra debitum gradum.

V. **Probatur secundò** Ex D. Bernardo ferm. 3. Verbis Isaie, ubi sic ait: *Quid lucere festinas? Nondum illud advenit tempus, in quo surgebunt iusti, sicut sol in regno patrum eorum. Inverim pernitiosus est iste appetitus lucendi, & fervere enim malè melius. Denique, si tam vehementer splendorem desideras, quòd videri vis NB. esse curato, & primum quidem quære fervorem, nec tibi, quin & splendor adiciatur tibi, alioquin in cassum laboras. Qui sedere præsumpsit, in seipso voluit esse contentum (complacendo tibi) unde solam quòd hodie malitiam esurit, quia sola habet hanc à semetipso.*

Probatur tertio Ratione primò.

Quia primum peccatum Angeli non fuit omisionis, ut communiter tenent omnes contra Durandum, cum non possit assignari, quodnam illud fuerit, ergò fuit commissionis, contra aliò quòd præceptum negativum, sed inter peccata commissionis non est prima aliqua nolitio, sed volitio (idè enim ordinariè volumus aliò quid, quia volumus eius oppositum) atqui inter volitiones primus est amor amicitiae, & non concupiscentiae, quia hic illum semper præsupponit, ergò primò peccavit peccato inordinati amoris sui ipsius, probatur hæc consequentia, quia hic amor non fuit circa Deum, nam Deus non potest nimium amari, nec circa alias creaturas, cum Angelica natura sit cæteris perfectior, ergò fuit amor sui ipsius.

VI. **Dices:** Amorem concupiscentiae, & amicitiae non distingui, & consequenter eo ipso quo amavit se ipsum, concupivit excellentiam super alios. Contrà Aristoteles 2. de anima docet, actus distingui per objecta, sed hi amores habent diversa objecta, actus enim amicitiae tendit in substantiam, concupiscentiae in accidens, scilicet in excellentiam, ergò illi actus distinguuntur.

Instabis: Posito etiam, hos actus distingui, adhuc tamen non sequitur actum amicitiae esse peccatum, quia deberet illud facere intentio, sed hæc non facit, quia intentio non addit aliquam malitiam actui. R. negando ant. eum probationis mi. & altera prob. quia actus amandi proximum, intensius Deo, est peccatum, ergò intentio tribuit & addit malitiam

F. Amandi Hermann Metaphysica.

actui. Deinde omnis actus difformis rectæ rationi & regulæ est peccatum, sed intensissimus, amor sui est contra rectam rationem & regulam, quæ dicitur Deum esse diligendum super omnia, ergò.

Probatur Conclusio secundò:

Primum peccatum Angeli non fuit superbia, ergò fuit inordinatus amor sui ipsius, probatur ant. tum, quia superbia est immoderatus amor excellentiæ, amor sui immoderatus amor sui, hic autem præcedit priorem, ergò. Tum, quia inordinatus amor proximi non est superbia, formaliter sed inordinatus amor sui, & proximi, sunt ejusdem rationis, ergò, si inordinatus amor proximi non est formaliter superbia, nec erit sui ipsius.

Dixi in Conclusionem, illum inordinatum amorem fuisse luxuriam in largiori acceptione, quia luxuria generatim est amor inordinatus alicujus objecti, sed, &c. ergò.

Confirmatur: Tum, quia is, qui delectatur inordinatè in speculatione alicujus conclusionis geometricæ, luxuriatur, ergò etiam Angelus delectando se in seipso luxuriatus est: Tum, quia secundum ipsum D. Thomam, omne peccatum per excessum potest dici luxuria.

Opponitur Contra conclusionem VIII.

primò Farrago Autoritatem Scripturæ & Patrum, qui omnes clamare videntur, primum peccatum Angeli fuisse superbiam, ergò sic tenendum. R. 1. Sanctos Patres velle, quòd Angeli peccaverint peccato superbiæ, sed non primo. R. 2. eos intelligendos esse de superbia radicali, quæ est amor sui ipsius. Tertio intelligi possunt, superbiam demonum (maximè illud Eccles. 10. *Initium omnis peccati superbia*) esse initium peccatorum omnium hominum. R. 4. Patres loqui de superbia, quæ convenit omni peccato, est quæ conversio ad creaturam & aversio à Deo, ut pater ex D. Augustino supra pro conclusione relato, unde etiam de tali aversione lib. 17. Civit. cap. 6. ait: *Hoc vitium quid potuit esse, nisi superbia.* Tandem primum peccatum Angelorum potest dici terminativè superbia.

Arguitur ex ratione: In amore amicitiae non potest esse aliqua malitia, ergò non potest esse primum peccatum; probatur ant. quia amare se, valde connaturale est, & rationi rectæ conforme, est quæ objectum amabile & bonum, ergò. R. dist. ant. in amore amicitiae ordinato, concedo ant. inordinato, nego ant. hic enim non est conformis rectæ rationi, ut dixi supra, maximè, si fiat cum tanta intensione & complacentia, ut in se ipso stare vellet & quiescere, cum tamen esset ordinatus ad alius objectum, nempe divinum, quod sibi virtualiter in isto actu amoris concupivit.

Instatur: Nemo peccat eliciendo actum quantumcunq; intentum, si ex genere suo sit bonus & non vitiosus ex circumstantia, ergò nec per intensiorem amoris amicitiae. R. negando ant. primò, si intentio sit prohibita aliqua lege, sicut naturali est prohibitum diligere se plus, quam Deum. Secundò, si intentio sit impedimentum majoris boni, vel adimplendi præcepti;

D d d d d

Urge.

Urgetur: Si Angelus se plus amavit, quam Deum, & sic Deum contempnit, vel de sua excellentia praesumpit, & eam sibi arrogavit, quod etiam peccatum superbiae est, quia praesumptio est prima species, ergo primum peccatum non fuit amor sui ipsius, sed superbia. R. Amorem illum inordinatum intentum, radicaliter, vel virtualiter, vel concomitanter, vel efficienter dici posse superbiam & praesumptionem, quatenus praesumens vult bonum suum esse magnum in se, bonis etiam aliorum preferendum.

Dices: Ad minus ille amor non potest dici luxuriosus, quia delectatio comitatur omne peccatum, & sic non constituit specialem malitiam; R. negando ant. cuius rationem distinguo, delectatio comitatur omne peccatum, quae se tenet ex parte subjecti, concedo, haec enim comitatur omne peccatum, iram, odium, mortem, &c. delectatio ex parte objecti nego, & haec speciale peccatum constituere potest.

X.
Primum peccatum concupiscentiae Angelorum fuit inordinatus amor & appetitus beatitudinis supernaturalis. Ita Doctor subit, supra.

Dico 2. Primum peccatum concupiscentiae Angelorum fuit inordinatus amor & appetitus beatitudinis supernaturalis. Ita Doctor subit, supra.

Probatur primo Supra serm. 3. de Verbis Isaiae, ubi clare loquitur, eum beatitudinem nimis inordinate appetivisse.

Probatur secundo Ratione: Primus appetitus Angeli non fuit circa aliquod honestum & utile, ergo circa delectabile; patet ant. quia peccavit; appetitus autem honesti semper honestus est, conformatur enim semper rectae rationi; nec etiam fuit utile, hoc enim ordinatur semper ad aliud, Angeli autem non appetierunt primum media, sed finem, ergo aliquod maxime delectabile, sed maxime delectabile est beatitudo supernaturalis; ergo illam maxime appetierunt, quod probatur, quia appetentes non appetierunt, secundum affectionem iustitiae; alioquin non peccassent, sed secundum affectionem commodi, quodcumque autem appetitur secundum affectum inordinatum commodi, appetitur primum & principaliter sine, quod maxime est commodum, quia appetitus inordinatus fertur secundum suam totam potentiam, nam talis appetitus inordinatus magis tendit in delectabile, quam appetitus sensualis. Sed

XI.

Quaeres: Quomodo potuerit peccare beatitudinem, cum ad eam fuerit ordinatus? R. tripliciter id fieri potuisse, primum appetendo eam sibi magis inesse, quam Deo, & in quantum est bonum sibi, non in quantum est bonum in se. Secundo, appetendo ipsam citius, quam Deus voluerit dare. Tertio, appetendo eam sine meritis.

XII.
Appetiverunt quodammodo unionem hypostaticam.

Dico 3. Angelus etiam peccavit, concupiscendo unionem hypostaticam, eamque invidendo naturae humanae. Probatur ex D. Bernardo serm. 17. in Cant. dicente: Potuit autem contingere (si eam incredibile non putetur) plenum sapientiae & perfectum decore: Homines praescire futuros potuisse, etiam & profecturos in parem gloriam, sed si praescivit in Dei Verbo, specie, vel revelatione, absque dubio vidit & invidit & molitus est habere subjectos, socios dignatus. Inferiores sunt, inquit, inferioresque natura non decet esse concives, &c.

Dico 4. Angeli etiam peccaverunt peccato superbiae, iniustitiae, praesumptionis. Probatur ex D. Bernardo serm. 2. in octava Pasche, ubi ait: In modo creatum Patri spirituum confidit? Et certum nolum tibi dixit, sede a dextris meis. Si nescit, impudens, unigenitum ille est, cui aeterna generatione Patri aequalitas collata est & confessum; tu oporuit cogitans esse aequali Deo Filio gloriam invidias; spem quasi unigeniti a Patre. Item serm. 11. in Psal. 90. Considerate viarum ipsius principia, si non manserit esse in immensissimam profusum suam praesumptionem dicens, sedeo in monte iustitiae, in lateribus aquilonis, similis ero Altissimo; quoniam temeraria quam, horrenda praesumptio? Deinde ipse D. Bernardus, & alii Patres frequenter docent, eum nemini voluisse subesse, & alius praese, quae sunt peccata furti & tyrannidis contra iustitiam.

Dico 5. Lucifer etiam peccavit peccato scandalis, quatenus suam affectionem alii manifestando, eos ad similem effectum induxit. Ita D. Bernardus serm. 2. de Verbis Isaiae, ubi ait: Fui quippe in eis, qui diceret, ponam sedem meam ad Aquilonem, & populum, qui sibi crederet, habuit, miser ille, qui sine Deo esse maluit, quam sub Deo illi qui videtur suum, cucurrerunt cum eo. Similiter docent alii Scholastici & Patres, Tertullianus lib. 2. adversus Marcionem, Origenes, &c.

Quaeres I. An Angeli manserint in peccato, & malo obstinari? R. affirmative, oblatione tam negativa, quam positiva. Ita habetur ex Scriptura Psal. 73. Superbia eorum, qui se obdunt, ascendit semper. Ita quoque D. Bernardus serm. 11. in Psal. 90. Propter praesumptionem stare non potuerunt, propter obstinationem, qui cecidit, non adjiciet, ut resurgat. Constat vero illa demonum obstinatio in continuo actuali, vel habituali peccati affectu. Ratio autem huius obstinationis non est ipsa natura demonum, quasi voluntas Angeli esset talis natura, ut quod semel plene elegerit, eimobiliter adhereret, ut volunt Thomistae; nec etiam est alius habitus infusus, vel qualitas superaddita, ut volunt alii, sed sola subtractio divina gratiae, ut tenet Scotus, Vasquez & alii. Probatur; quia ratio Thomistarum nulla est, cum defacto constet, Angelos mutasse bonos inos affectus, quos in primo instanti habuerunt. Deinde possibilitas illius mutationis oritur ex libertate arbitrii. Aliorum etiam ratio nulla est, cum non appareat, quae nam qualitas superadderetur, ad inducendam obstinationem. Deinde cum constet, demonibus esse subtractam omnem gratiam, & cum in hac subtractione solvetur efficienter obstinatio, frustra fingitur aliqua alia qualitas. Igitur

Quaeres 2. An non manserint in demone? R. aliqua dona, & quae? R. ex D. Dionysio lib. de divinis nom. cap. 4. Primum naturalia omnia in ipsis manserunt integra, omnia tamen dona alia, sive per se, sive per accidens infusa, subtracta sunt; species eis concretae etiam in ipsis probabiliter manserunt; utpote cum sint corporales quoad capacitatem, imo probabiliter etiam manserunt in ipsis essentiae divinae, cum eum perfecte defacto cognoscant.

Eas tamen, quas opera intellectus agentis ac-
quisierunt, quibus, in statu damnationis, mul-
tas alias adjunxerunt, certum est, manifeste, ra-
tione quarum adjuncta perfectione naturalis
potentiae intellectivae acutissime judicare pos-
sunt de veritatibus naturalibus, tam specula-
tivis, quam practicis, item multa de rebus su-
pernaturalibus, per scientiam naturalem, quam
acquisierunt, vel ex signis, vel ex colloquutione
cum bonis, aut malis.

glacies, grando, nix, &c. in quibus violenter
detinentur.

Notandum 3. Dæmones duplici-
ter possunt in igne materiali detineri: *Effective*, &
formaliter: Formaliter tunc detinetur in eo, sic
ut & in quovis loco, quando ipse locus quo-
dammodo circumstat, & circumscribit rem lo-
catam, & sic Angeli possunt esse, & detineri in
igne, quia in ipso sunt, & esse possunt definiti-
vè, per hanc tamen detentionem non affligun-
tur, aut cruciantur, quia non est magis incon-
veniens ipsis, quod sint in igne definitivè, vel
in aëre. *Effective* verò tunc dicitur aliquid
detineri in loco, quando ab aliquo alio in eo
ponitur, prohibetque, ne se moveat ex isto ad
alium locum; & sic dæmones Deus *effective*
in loco detinet & in igne, qui eos illic deter-
minat, prohibetque, ne se ex eo moveant, &
sicut eos determinat ad essendum in hoc loco,
ita etiam determinat eos ad perpetuam confi-
derationem ignis infernalis.

IV.
In igne pos-
sunt detineri
effective &
formaliter.

His notatis sciendum, maximam
esse inter Authores controversiam, quomodo
ignis infernalis possit cruciare dæmones; ali-
qui enim dicunt, eos pati ab igne, recipiendo
ab eis calorem, unde dicunt illis communi ali-
quam virtutem, ratione cujus fiant capaces ca-
loris, Ita Henriquetz quodlib. 8. q. 8. alii di-
cunt, illos torqueri ab igne, per Deum elevato,
tquam per instrumentum divinæ justitiæ, ita
Dominicus à Scoto. Alii iterum asserunt, eos
torqueri per aliquam qualitatem spiritualem
in eis productam, & ineffabiliter eos defædan-
tem, ita Suarez; quæ sententiæ licet probabi-
les sint, attamen principii Doctoris subtilis in-
harebo. Unde

V.

Dico 1. Angeli non cruciantur ab igne in-
fernali, per hoc, quod ipsis propter demeritum, detur
aliqua qualitas supernaturalis, ratione cujus ignis in
ipso possit agere. Ita Doctor 4. d. 45. q. 2. Pro-
batur cum eodem; quia ille habitus, aut illa
qualitas, vel esset spiritualis, vel corporea, neu-
trum dici potest, ergò. Probatur mi. non
quod sit spiritualis, quia talis est tam impro-
portionata actioni ignis materialis, quam ipsi
Angeli, cum utrobique sint spirituales, & nul-
lum corporeum in spiritum agere possit: Nec
potest etiam dici, quod sit materialis, quia, se-
cundum ipsos adversarios, Deus non potest fa-
cere Angelos albos, vel nigros, sicut nec lapi-
dem sapientem, ergò.

VI.
Ignis non
agit in ipso
per aliquam
qualitatem
supernatura-
lem.

Dico 2. Angeli non cruciantur ab igne ma-
teriali, per hoc solum, quod ipsum apprehendant sub
ratione disconvenientis. Ita Doctor supra. Et
probatur ab eodem sic: Quia Angeli mali ap-
prehendant ignem sibi disconvenientem, vel
apprehensione verà, vel falsà, neutra dici po-
test esse afflictiva Angeli, ergò. Probatur
mi. non quod verà, tum, quia ignis ille, ut ob-
jectum intellectus & voluntatis, non habet ra-
tionem disconvenientiæ, cum nullum obje-
ctum sit corruptivum, cujus est objectum, ut
patet de omnibus, per enumerationem, imò,
ut objectum, semper est conveniens: Tum,
quia non assignatur modus, per quem fiat dis-
conveniens, ergò non affliguntur ab igne verà
appre-

VII.
Nec quod ap-
prehendant
disconvenien-
tem.

D d d d d 2

XVII.
Possunt face-
re aliquid
opus bonum
morale.

Quæres 3. An Angeli mali possint facere
aliquid opus bonum morale? R. affirmative, ratio
est, tum, quia homo in peccatis constitutus pos-
test tale elicere; tum, quia naturalia in ipsis
manserunt integra; tum, quia ad tale opus non
requiritur auxilium gratiæ supernaturalis.
Certum tamen videtur, dæmones vix unquam
tale opus facturos, propter continuam vim tor-
mentorum, maximum odium Dei, & pessimum
affectum.

QUÆSTIO III.

De penis Angelorum malorum.

I. Principalissima difficultas est
in hac quaestione, quomodo Angeli, utpote
spirituales, possint cruciari ab igne materiali,
quem tanquam certum, suppono esse in infer-
no, ut ex pluribus sacrae Scripturae locis patet,
ut Matth. 3. 13. & 28. qui etiam dicitur para-
tum diabolo, & Angelus ejus, quæ frustra ab hæreti-
cis retorquentur in sensum metaphoricum,
cum Scripturae Verborum proprietas semper
teneri debeat, ubi non est aliqua inconvenien-
tia. Itaque

II.
Duplex est
pena dolor
& tristitia.

Notandum 1. Duplicem esse pen-
nam creaturae rationalis, nempe *dolorem*, & *tris-
titiā*. Dolor est passio consequens apprehen-
sionem sensitivam in appetitu sensitivo resi-
dens, generata in anima ex offensione carnis,
& hæc poena in Angelis non est, nec etiam in
animabus damnatis, est enim passio totius com-
positi. Tristitia verò est passio proveniens,
ex aliquibus rebus, quæ nobis nolentibus ac-
cidunt, residens in intellectu & voluntate, &
hæc reperitur in dæmonibus, unde, ut dicatur
aliquid causare tristitiam in eis, debet semper
ab eis esse nolitum, & hinc violenta detentio
nolitata in Angelis, & nolita consideratio in-
tenfa ignis materialis maximè poterit affligere
dæmones.

III.
In demoni-
bus alia pe-
na damni
alia sensus.

Notandum 2. In dæmonibus dupli-
cem reperiri penam, nempe *damni* & *sensus*:
Prima dicitur ea, quæ consistit in perpetua ea-
rentia visionis & fruitionis Dei, tanquam ob-
jecti infinitè beatifici, inflicta eis propter cul-
pam, ad quam poenam reducuntur illa omnia,
quæ Angeli per peccatum suum amiserunt:
Pena sensus illa est, quæ oritur ex afflictione
mali positivi præsentis & disconvenientis, nem-
pe ab igne: Diciturque poena sensus, non for-
maliter & intrinsecè, desumpta denominatione
à sensu, sed objectivè, vel denominatione ex-
trinsecà, ex parte objecti sensibilis disconve-
nientis, quodcumque illud etiam sit, sive ignis,
F. Amandi Hermann Metaphysica.